

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.06.2009

תוכן העניינים

11

2-11 פרק 1: התפתחויות מאז הדוח האחרון

12 פרק 2: מצב כספי של קרן הפנסיה

15 פרק 3: תוצאות פעילות

16 פרק 4: השפעת גורמים חיצוניים

17 פרק 5: הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

17 פרק 7: אירועים לאחר תאריך המאזן

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 ביוני 2009 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד יוני 2009 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון .

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים, טיטות חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, לאחר פרסום מועד הדוח התקופתי לשנת 2008.

1. באוגוסט 2009 פורסמה טיטות חוזר גופים מוסדיים בעניין עבודה באמצעות חשבון מפצל ומניעת הטרמה. מטרת חוזר זה היא קביעת נהלים לאופן פעילות גופים מוסדיים באמצעות חשבון מפצל אשר מאפשרים מתן מענה תפעולי לניהול ההשקעות בחשבונות ההשקעה השונים במקביל לשמירה על אי אפליה בין החשבונות השונים ומניעת הטרמה (Front Running).

2. ביולי 2009 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט 2009- (להלן: "חוק ההתייעלות"), להלן עיקרי התיקונים הרלבנטיים לתחום חיסכון ארוך הטוח:

- בהתאם לחוק ההתייעלות, תוקן סעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005, כך שחברה מנהלת של קופת גמל לא תנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג מסוגי קופות הגמל המפורטים להלן: קרן ותיקה, קרן חדשה כללית, קרן חדשה מקיפה, קופת גמל לא משלמת לקצבה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל אישית לפיצויים, קרן השתלמות, קופת גמל מרכזית לדמי מחלה, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, קופת גמל מרכזית לפיצויים, סוג אחר של קופת גמל שקבע השר. האמור לעיל לא יחול על קופ"ג בניהול אישי, קופ"ג המבטיחה תשואה קבועה או מזערית לעמיתיה, קופת גמל מרכזית לקצבה וקופ"ג שההצטרפות אליה מוגבלת על פי תקנונה לציבור מסוים בלבד. התיקון יחול החל מ- 1.1.2011. השר באישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, יקבע הוראות לענין אי תחולת ההוראה על חברה מנהלת שמתקיימים לגביה התנאים שקבע או הוראות לענין תחולת ההוראה בשינויים שיקבע. .

- בהתאם לחוק ההתייעלות, תוקנה פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] כך שהחל מ- 1.7.09 בוטל מס רווח הון בשל הפקדות לקופ"ג הוניות שבוצעו במהלך השנים 2003 עד 2007. מטרת התיקון להוזיל עלויות תפעוליות וזאת לאור העובדה כי השארת מס רווח הון על קופות הגמל הוניות בתוקף היתה מחייבת את הגופים המנהלים להמשיך ולשמור את היסטורית הפקדות בין השנים 2003-2008 לצורך חישוב המס על הרווחים במועד המשכיה העתידי. מס רווח ההון בוטל לאור העובדה כי החל משנת 2008 ולאור תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל בוטלו קופות הגמל הוניות ונקבע כי כל הפקדות החדשות יהיו לקופות גמל לקצבה ומשכך שיעור הצבירה בגינה יוטל מס רווח הון יקטן עם השנים, ביחס לסך צבירה הפנסיונית, שתיועד ברובה לקצבה.

- בהתאם לחוק ההתייעלות, תוקנה פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] ונקבעה הוראת שעה לשנתיים (החל מ- 1.8.2009 ועד 1.8.2011) המאפשרת לקופת גמל להמשיך ליהנות מהפטור הניתן לה מהכנסה מעסק שאינו בשליטתה ו/או שאין לה בו החזקה מהותית וזאת גם במקרה בו בעקבות ביצוע הסדר חוב, תקבל קופת

הגמל אמצעי שליטה, במישרין או בעקיפין בחבר בני אדם ובלבד שקבלת אמצעי השליטה כאמור, תעשה במועד החל בתקופה שתחילתה ביום 1.8.2009 וסיומה בתום שנתיים מהמועד האמור, והיא תעשה חלף החוב שאותו חבר בני אדם חב לקופת הגמל, לפני יום תחילתה של התקופה האמורה, כולו או חלקו. הפטור האמור חל רק לגבי הכנסותיה הפאסיביות של קופת הגמל הנובעות מהחזקה והוא מותנה בכך שמתקיימים התנאים שיקבע שר האוצר בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לשם הגבלת היכולת של קופות הגמל לכוון את פעילות חבר בני האדם, וכן יתקיימו הוראות בעניין צמצום שעורי החזקה באותו חבר בני אדם בתוך תקופה שיקבע. תחילת התיקון ביום תחילת התקנות שיקבע שר האוצר.

3. ביולי 2009 נשלח מכתב מאת אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון לידי מנהלי הגופים המוסדיים, נשיא לשכת סוכני הביטוח ומנהלי הבנקים. בהתאם למכתב, ובמטרה ליעל את תהליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים בין הגורמים הרלבנטיים בשוק החיסכון הפנסיוני, בדעת האגף לקדם הקמה של מסלוקה בתחום החיסכון הפנסיוני וזאת כשלב נוסף בהסדרת העברת המידע בשוק החיסכון הפנסיוני בישראל. אגף שוק ההון מקדם הקמת חברה, בבעלות משותפת של השחקנים השונים בשוק (גופים מוסדיים, מפיצים ולשכות מסחר) שתקים את המסלוקה. המסלוקה שתוקם תתן שירותים בתשלום, לכל הגופים המוסדיים והמפיצים בשוק, בין אם הם חלק מבעליה ובין אם לאו. תפקידיה העיקריים של המסלוקה יהיו (1) העברת מידע בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני ובפרט בין היועצים הפנסיונים, הסוכנים הפנסיונים והגופים המוסדיים (2) העברת מידע בגין הגופים המוסדיים השונים (3) העברת מידע בין המעסיקים ובין המפיצים והגופים המוסדיים (4) סליקת כספי החיסכון הפנסיוני. הגורמים אשר מעוניינים לקחת חלק בהקמת המסלוקה ולהיות בעליה הוזמנו לחתום על מזכר הבנות בנוסח שצורף למכתב.

4. ביולי 2009 הועברה לוועדת הכספים טיוטה מעודכנת של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט – 2009, המסדירה את העקרונות להפעלת קופות גמל אישיות בישראל. המתכונת המוצעת מתבססת על העקרונות הבאים: האישור להפעלת קופת גמל אישית יינתן לחברה המנהלת של קופת הגמל או לחברת הביטוח; יבוטלו מרבית מגבלות ההשקעה שחלות על קופות גמל רגילות; לחוסך יינתן שיקול דעת מלא ביחס לאופן שבו יושקעו כספיו, והוא יוכל לבחור באחת משתי הדרכים הבאות או בשילוב של שתיהן: (א) החוסך ינהל בעצמו את תיק השקעותיו ובחירת הנכסים הספציפיים תבוצע על ידו; (ב) החוסך יהיה רשאי לבחור כל מנהל תיקים שינהל את תיק ההשקעות בכפוף למדיניות שתקבע על ידי החוסך; האחריות לקיום הוראות חוק קופות גמל, תקנות והוראות שנקבעו מכוחו תוטל על הגוף המוסדי; דמי הניהול יגבו מנכסי קופת הגמל ויוגבלו לשיעור שלא יעלה על 2% לשנה. ניתן יהיה לנהל בקופת גמל בניהול אישי (1) כספי קרן השתלמות, (2) כספים של עמית עצמאי שניתן למשוך אותם כדין לפי תקנות 38(א)(2) או (א)(6) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (3) כספים של עמית עצמאי שהופקדו בעד הכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (4) כספים של עמית עצמאי שאינם כספים שהופקדו כאמור בסעיף 3 לעיל, בשיעור או בסכום שיקבע הממונה. לא ניתן יהיה לנהל קופת גמל בניהול אישי, בקופת גמל משלמת לקצבה. בהתאם לטיטוט התקנות לא תשולם עמלת הפצה ליועץ פנסיוני או ליועץ השקעות בעד קופת גמל בניהול אישי.

5. ביולי 2009 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשס"ט-2009 וכן טיוטת חוזר גופים מוסדיים בדבר התאמת מסלול החיסכון למאפייני העמית. מטרת הטיטוט לשנות את המצב הנוהג, לפיו מרבית הכספים מנוהלים על ידי הגופים במסלולים כללים, ללא התחשבות במאפייניו האישיים של החוסך, ותחת זאת להתאים את החיסכון לצרכי העמיתים, לאורך כל תקופת החיסכון.

בהתאם לטיטוט התקנות, על גוף מוסדי להקים מסלולי השקעה לניהול כספי עמיתים, אשר יהוו מסלולי ברירת מחדל של עמיתים בעת הצטרפות לקופת הגמל. על הגופים המוסדיים להקים 2-4 מסלולי ברירת מחדל לעמיתים שטרם מלאו להם 55 שנים, מסלול אחד לעמיתים בגיל 60-55 שנים ומסלול השקעה אחד לעמיתים בני 60 ומעלה שלא החלו לקבל קצבה. גוף מוסדי המנהל קופת גמל משלמת לקצבה או קרן ותיקה ינהל חשבון אחד למקבלי

הקצבאות ויקים מסלול השקעה אחד לאותם נכסים. בהתאם לטיטוט החוזר, רשאית הקופה להקים בנוסף, גם מסלולים מתמחים, שבהם קיימת התחייבות לחשיפה בשיעור שלא יפחת מ- 50% משווי נכסי המסלול, או לאי חשיפה, לאפיק או ענף השקעה מסוים.

בהתאם לטיטוט החוזר דירקטוריון הגוף המוסדי יקבע עד ליום 1.2.2010 וידון אחת לשנתיים לפחות, במודל לסיווג העמיתים בקופות הגמל שבניהולו בהתאם למאפיינים רלוונטיים שיקבע, ובכלל זה גילו של העמית, שלפיו ישוך העמית לאחד ממסלולי ברירת המחדל בקופה. עמית המשוּיך למסלול ברירת מחדל שלא מתאים עוד למאפייניו יועבר למסלול המתאים לו וזאת מבלי לגרוע מזכותו של עמית שטרם החל לקבל קצבה להודיע על רצונו להישאר באותו מסלול או לעבור למסלול השקעה אחר בקופה.

טיטוט החוזר קובעת כי עמית חדש יצורף למסלול ברירת המחדל המתאים לו, אלא אם יבקש אחרת. עמית שהצטרף למסלול שאינו מסלול ברירת המחדל המתאים לו יקבל הודעה על קיומו של מסלול ברירת מחדל המתאים למאפייניו. לגבי עמיתים קיימים, על הגוף המוסדי מוטלת החובה להודיע עד ליום 31.3.2010 לעמיתים קיימים שאינם חוסכים במסלול מתמחה, על כוונתה להעבירם למסלול ברירת המחדל המתאים להם או למסלול מקבלי הקצבה, אלא אם יודיע עמית, שאינו מקבל קצבה, אחרת.

על הגוף המוסדי מוטלת חובה מתמשכת לבדוק את התאמת מסלול ברירת המחדל לחוסך, ולהודיע לעמית על כוונתה להעבירו, במקרה שעמית נמצא במסלול ברירת מחדל שאינו מתאים למאפייניו וזאת אלא אם הודיע העמית אחרת. האמור לא יחול לגבי עמיתים בני 55 שנים ומעלה, וכן לא יחול במקרה בו המודל מתבסס רק על מאפיינים אשר ידועים לגוף המוסדי בכל עת, במקרים אלה יבצע הגוף המוסדי התאמה של המסלול, בתחילת החודש שלאחר החודש שבו נדרשת ההתאמה, ורק לאחר מכן יודיע על כך לעמית תוך מתן אפשרות לעבור.

בנוסף קובעת טיטוט החוזר מועדים לקביעת מדיניות השקעות ומתווה להתאמת תמהיל ההשקעות על ידי וועדת ההשקעות. הוראות הטיטוט לא יחולו על קופות גמל מרכזיות לקצבה, קרן ותיקה, קופת גמל מרכזית לדמי מחלה, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, קופת גמל מרכזית לפיצויים, קרן השתלמות, קופת גמל בניהול אישי או קופת גמל המבטיחה תשואה קבועה או מזערית לעמיתה ולכן לא יחולו על קרן הפנסיה.

בהמשך, באוגוסט 2009 פורסמה טיטוט חוזר גופים מוסדיים בעניין כללים לאישור מסלולי השקעה במוצרי חיסכון פנסיוני הטיטוט מסדירה את הכללים לאישור מסלולי ההשקעה במוצרי החיסכון הפנסיוני ואת הכללים לקביעת שומותיהם וזאת במטרה לשפר את איכות ניהול ההשקעות במסלולי ההשקעה, לצמצם את הבעיות התפעוליות של הגופים המוסדיים, להגביר את השקיפות ולסייע לפרט לקבל החלטה מושכלת בדבר המוצר הפנסיוני או המסלול שנבחר על ידו. בהתאם לטיטוט במסלול ברירת מחדל יופיע טווח הגילאים אליו מיועד המסלול, כמו כן גוף מוסדי לא ינהל מסלולי השקעה מתמחים, אלא אם כן הם בעלי מובהקות השקעה שונה זה מזה. תנאי לניהול מסלול השקעה מתמחה הוא שאפיק ההשקעה בו מתמחה המסלול מצוין בשם המסלול, שהחשיפה לאפיק ההשקעה הכלול בשמו של המסלול, תהיה בשיעור שלא יפחת מ- 75% משווי נכסי המסלול וכן בתנאי שבמסלול השקעה שאינו מנייתי, נכסי המסלול לא יושקעו, במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נגזרים, במניות או בניירות ערך המירים. טיטוט החוזר תיכנס לתוקף עם פרסומה ואולם גוף מוסדי אשר מנהל מוצר חיסכון שאושר לראשונה לפני מועד תחילתו של החוזר, יתאים את מסלולי ההשקעה להוראות החוזר עד ליום 1.1.2011.

6. ביולי 2009 פורסם עידכון לחוזר סוכנים ויועצים בדבר הוראות לעניין תוכנו של מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח מחודש פברואר 2009, הדוחה את מועד תחולת החוזר לינואר 2010.

7. ביולי 2009 פורסמה טיטוט ראשונה ושניה של חוזר גופים מוסדיים בדבר דרישות הון מחברות מנהלות וכן טיטוט תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת), התשס"ט - 2009 (להלן: "טיטוט התקנות") וטיטוט תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' ___),

התשס"ט-2009. מטרת התיקון להעניק לחברות המנהלות כרית בטחון מספקת מפני סיכונים תפעוליים ועל מנת שזו תשמש, בעת הצורך, להזרמת הון לפעולות שוטפות ולהמשך פעילותן התקינה של החברות המנהלות. כמו כן מאחורי דרישות ההון עומד הצורך להגדיל את רמת האמון שרוחש הציבור לגופים המוסדיים. בהתאם לטיטות התקנות, ההון העצמי ההתחלתי לחברה מנהלת יהיה 10 מליון שקלים חדשים. בהתאם לטיטות החוזר, ההון המזערי הנדרש מחברה מנהלת לא יפחת מהסכום הגבוה מבין ההון ההתחלתי כמפורט לעיל או סכום המורכב מאלה (1) שיעור של 0.3% מהנכסים המנוהלים שהיקפם אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (2) שיעור של 0.2% מהנכסים המנוהלים שהיקפם עולה על 10 מיליארד ש"ח ואינו עולה על 20 מיליארד ש"ח (3) שיעור של 0.1% מהנכסים המנוהלים שהיקפם עולה על 20 מיליארד ש"ח. טיטות החוזר קובעת שתי חלופות להחזקת ההון העצמי המזערי הנדרש; באופן בו החברה המנהלת רשאית להפקיד את הסכום הנדרש בחשבון נאמנות מיוחד אשר משיכת כספים ממנו תהיה רק באישור הממונה ובתנאים המפורטים בטיטה או לחילופין, רשאית החברה המנהלת, להחזיק את הסכום הנדרש במסגרת חשבונותיה ובתנאי שתעמיד הון נוסף בסכום המורכב מגובה הנכסים הבלתי מוכרים, בגובה דרישות הון בגין חברות מנהלות נשלטות וכן תחזיק בנכסים בלתי משועבדים בגובה דרישת ההון העצמי המזערי הנדרש. האפשרות להחזיק את סכום ההון המזערי הנדרש בחשבונות החברה המנהלת מותנה בכך שהחברה המנהלת קיבלה את רישיונה לפני מועד פרסום החוזר. טיטות החוזר, אם תתקבל, עתידה לחול על כל החברות המנהלות למעט חברה מנהלת של קופת גמל ענפית וחברה מנהלת של קרן פנסיה ותיקה שבבעלות העמיתים. חברה מנהלת שקיבלה רישיון לפני יום פרסום החוזר והונה העצמי ביום הפרסום קטן מההון העצמי המינימאלי הנדרש על פי החוזר, תגדיל את הונה העצמי לכל הפחות במחצית מהסכום הנדרש עד ליום 31 במרץ 2010 ואת יתרת הסכום עד ליום 31 בדצמבר 2010. הממונה רשאי להאריך את התקופה. היה והטיטות יאושרו עשויות דרישות ההון של החברות המנהלות בקבוצה לגדול באופן משמעותי, בהשוואה לדרישות ההון הקיימות היום והחברה בוחנת את השלכות התיקון.

8. ביולי 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו. החוזר קובע כי על כל גוף מוסדי להצהיר אחת לשנה, באמצעות אתר האינטרנט שלו, עד 30 ימים מהמועד בו נקבעה על ידו מדיניות ההשקעה ולא יאוחר מיום 31 בינואר בכל שנה, על מדיניות ההשקעות הצפויה שלו לכל מסלול בניהולו, לשנה הקלנדארית הקרובה. מדיניות ההשקעה תתייחס למסלולי השקעה מתמחים ושאינם מתמחים, תתייחס לאפיקי ההשקעה המפורטים בחוזר, ותקבע שיעורי חשיפה לאפיקים כאמור. בנוסף יקבעו מדדי ייחוס רלבנטיים לכל אפיק. בציון שיעורי החשיפה יקבעו גם טווחי סטייה בהתאם למגבלות כמפורט בחוזר. החוזר קובע כי במקרה בו שונתה מדיניות ההשקעות, או נוצרה סטייה באחד או יותר מאפיקי ההשקעה החוצה את גבולות שיעור החשיפה הצפוי, יפורסם דיווח תוך 30 ימי עסקים מיום השינוי וידווח לעמיתים בדוח הרבעוני העוקב תוך התייחסות למהות השינוי והסיבות לכך. מטרת הפרסום הינה לאפשר לחוסכים לפקח, לבקר ולהעריך את ביצועי הגוף המוסדי ביחס למדיניות ההשקעות שהצהיר עליה וביחס למדדי הייחוס הרלוונטיים אותם בחר להשיג.

9. ביולי 2009 פורסמה הבהרה בעניין מינוי דירקטור על ידי גוף מוסדי. ההבהרה פורסמה בעקבות פניות שהגיעו מהגופים המוסדיים, בהן עלתה הסוגיה האם, מאחר והגדרת אמצעי שליטה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 אשר הוחלה גם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 קובעת כי אחד מסוגי אמצעי השליטה הוא הזכות למנות דירקטור בתאגיד בו מחזיק הגוף המוסדי אמצעי שליטה, מינוי דירקטור אשר מומלץ על ידי גוף מוסדי יכול לעלות בנסיבות מסוימות לכדי שליטה בתאגיד. הפיקוח הבהיר כי זכות של גוף מוסדי להמליץ על זהות דירקטור שימונה על ידי בעל השליטה בחברה מסוימת, מכוח הסכם הצבעה להגנת זכויות המיעוט גרידא, דהיינו הסכם הצבעה חד צדדי שבו התחייב בעל השליטה בלבד לתמוך במועמד לדירקטוריון שיומלץ על ידי הגוף המוסדי ללא התחייבות מקבילה מצד הגוף המוסדי להצביע בעד הדירקטורים שיומלצו על ידי בעל השליטה לא תחשב כשלעצמה כיוצרת שליטה של הגוף המוסדי בתאגיד.

10. ביולי 2009 פורסמה טיטות חוזר גופים מוסדיים בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים. מטרת החוזר היא קביעת קווים מנחים לעניין גיבוש מדיניות תגמול של (א) נושאי משרה בגופים המוסדיים ו- (ב) נושאי משרה ועובדים

המועסקים במערך ההשקעות של הגוף המוסדי. טיוטת החוזר מבקשת לקבוע כי מדיניות התגמול תגובש באופן שיצור תמריץ לנטילה מושכלת של סיכונים בגוף המוסדי ובחוזר מפורטים מספר עקרונות בקשר לכך. כמו כן נקבע הליך קביעת המדיניות (כמפורט בנספח א', ומעורבים בו הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומבקר הפנים). בטיטוט החוזר ניתנת התייחסות נפרדת להסדרי תגמול של נושאי משרה העובדים במערך ההשקעות של הגוף המוסדי.

11. ביולי 2009 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין כללי פרסום תשואה לגופים מוסדיים מטרת טיוטת החוזר לקבוע כללים לפרסום תשואה על ידי גופים מוסדיים, וכן לספק מידע מדויק אודות התשואות שהשיגו הגופים המוסדיים וההשוואות ביניהם. הטיוטה כוללת מספר שינויים לעומת החוזר הקודם בעניין פרסום תשואה על ידי גופים מוסדיים. עיקר השינויים הינם: (א) פרסום תשואה שנתית בלבד. (ב) בכל פרסום תשואה של מסלול השקעה, הגוף המוסדי חייב לפרסם תשואה שנתית ממוצעת של אותו מסלול השקעה לשלוש ולחמש השנים האחרונות. (ג) בכל פרסום תשואה של מסלול השקעה, הגוף המוסדי חייב לפרסם מדד סיכון של אותו מסלול השקעה לתקופה של 5 שנים. (ד) החלת החוזר על סוכן ביטוח פנסיוני.

12. ביולי 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ט – 2009 אשר הוראותיהן מאמצות את המלצות הועדה לבחינת הצעדים הדרושים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל ("ועדת חמדני") אשר סיימה את עבודתה בינואר 2008.

התקנות קובעות, בין היתר, חובת השתתפות והצבעה של משקיע מוסדי (חברה מנהלת – לגבי השקעות המבוצעות עבור קופת הגמל שבניהולה, ומבטח – לגבי השקעות העומדות כנגד התחייבויות תלויות תשואה) באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו, בנושאים המנויים בתקנות, מקרים בהם ידרש אישור נציגים חיצוניים להצבעה והוראות ביחס להתקשרות משקיע מוסדי עם גורם מקצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה באסיפות. הוראות התקנות יחליפו גם את הוראת תקנה 1ה41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964 בעניין זה.

בנוסף לתקנות פורסם ביוני 2009 גם חוזר גופים מוסדיים בדבר הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק הון בישראל, אשר בא להסדיר נושאים נוספים לרבות: חובתו של משקיע מוסדי לקבוע ולפרסם באתר האינטרנט שלו את הנושאים הבאים: (1) מדיניות ההצבעה בנוגע להצעות החלטה בנושאים שונים (כמפורט בתקנות); (2) אופן הצבעתו בפועל לרבות פירוט האם ההצבעה היתה בהתאם למדיניות ההצבעה שלו או של הגורם המקצועי עימו התקשר ופירוט אם ההצבעה היתה בנסיבות בהן קיים ניגוד עניינים. נקבע גם שהצבעה על פי המלצת גורם חיצוני מהווה אמצעי ראוי להתמודדות עם החשש מהצבעה בניגוד עניינים; (3) אמות מידה ביחס לאיכות הממשל התאגידי של חברות, המנחות את ועדת ההשקעות שלו בבואה להחליט על השקעות בניירות ערך; הוראות החוזר יחולו על חברות ביטוח – לגבי התחייבויות תלויות תשואה, על חברות מנהלות – לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולן ועל קרנות הפנסיה הותיקות.

13. ביוני 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין העברת זכויות עמיתים שלא במזומן. תקנה 7(ג) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 קובעת, כי העברת זכויות של עמית בין קופות קשורות יכול שתיעשה שלא במזומנים רק אם נעשתה לפי הוראות הממונה. החוזר קובע את התנאים על פיהם ניתן יהיה לבצע העברת זכויות שלא במזומנים. בהתאם לכך קובע החוזר כי העברת זכויות עמיתים יכול שתיעשה שלא במזומן רק אם סך הסכומים המועברים באותו יום עסקים מקופת גמל אחת לקופת גמל אחרת או ממסלול השקעה אחד למסלול השקעה אחר בקופת גמל מסלולית עולים על 5 מיליון ש"ח או מעל ל- 1% מסך נכסי הקופה המעבירה או המסלול המעביר, לפי הנמוך מביניהם. כמו כן נקבע, כי על ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי לקבוע נוהל עבודה מפורט לדרך ולתנאים בהם תבוצע העברת זכויות עמיתים שלא במזומן.

14. ביוני 2009 פורסמה טיוטת חוזר סוכנים ויועצים בעניין מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רשיון. מטרת טיוטת החוזר להסדיר את תהליכי העברת המידע בין גוף מוסדי לבעל רשיון, לצורך ביצוע ייעוץ או שיווק

פנסיוני ולצורך ייעוץ פנסיוני מתמשך. בטיטת החוזר נקבעו כללים הנוגעים לדרך העברת המידע מגוף מוסדי לבעל רישיון, בין היתר, נקבע כי מתן המידע יעשה רק לאחר קבלת יפוי כוח מאת הלקוח וכי המידע יכלול לפחות את הפרטים המופיעים בטיטת החוזר. העברת המידע מהגוף המוסדי לבעל הרישיון תעשה בתוך 3 ימים ממועד מסירת הבקשה לקבלת המידע ובנוסף, כל עוד קיים הסכם יעוץ פנסיוני ויפוי כח בתוקף, יועבר המידע באופן שוטף מדי רבעון. טיטת החוזר, אם תתקבל, עתידה לחול על סוכנים ויועצים החל מספטמבר 2009. על החברה להעריך מיכונית ליישום הוראות החוזר, ככל שיפורסם.

15. ביוני 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר על פיו נדחה בשנה היישום לראשונה של ההוראות בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי. בכל האמור לדוחות הכספיים המפורסמים לציבור הרחב, נדחה היישום לראשונה מיום 31.2.2009 ליום 31.12.2010. בכל האמור לדיווחים כספיים הנגזרים מהדוחות הכספיים ודוח לעמית או למבוטח (להלן "דיווחים נילווים"), נדחה היישום לראשונה מיום 31.12.2010 ליום 31.12.2011. כמו כן, נקבעו בהוראה אבני דרך לתקופת הביניים בקשר להשלמת תיעוד תהליכי העבודה והבקרה, אימות התיעוד וקבלת אישור רואי החשבון בקשר לביצוע פעילות זו, ובקשר להשלמת תיחום העבודה בנושא הדיווחים הנילווים.

16. ביוני 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים מוסדיים בעניין הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת בירור תלונות הציבור. החוזר קובע את אופן ההתנהלות של חברות הביטוח, חברות מנהלות, סוכנויות ביטוח, סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים, סוכני שיווק פנסיוניים והתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה בע"מ ("הפול") בטפלים בפניות ציבור שהממונה או סגנו מברר לפי סמכותו החוקית. החוזר מפרט הוראות לעניין אופן התשובה לפניות, המועדים להמצאתה ועוד. בין היתר קובע החוזר כי על המפוקח להשיב לפנייה באופן מפורט ומנומק ולצרף את המסמכים אשר נוגעים לבירור הפניה. המפוקח לא יהיה רשאי, במועד מאוחר יותר, להעלות טענות ו/או להמציא מידע ומסמכים שלא נכללו בתשובתו. תחילתו של החוזר בספטמבר 2009.

17. ביוני 2009 פורסמה טיטת חוזר גופים מוסדיים בעניין ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים. מטרת החוזר להבטיח את ניהול התקין של המערכות הטכנולוגיות התומכות בליבה העסקית והתפעולית של הגופים המוסדיים, ואת תמיכתן בפעילות העסקית והוראות הדין. טיטת החוזר כוללת הוראות הנוגעות לאחריותם של האורגנים השונים בגוף המוסדי בקביעת מדיניות ואסטרטגיה בתחום טכנולוגיות המידע, בביצוע בקרה ופיקוח שוטפים; בניהול של תחום טכנולוגיות המידע; בקיומם של מנגנוני פיקוח ובקרה בתחום טכנולוגיות המידע; בקביעת עקרונות ונהלי עבודה בביצוע רכש ופרויקטים מהותיים בתחום טכנולוגיות המידע; בקביעת עקרונות ונהלי עבודה בקשר עם תהליכים המבוצעים במיקור חוץ (Outsourcing) בתחום טכנולוגיות המידע; ובקיומה של מערכת הולמת לניהול שינויים במערכות המידע בגוף מוסדי, במטרה להבטיח כי השינויים האמורים מתועדים ונתונים לפיקוח ובקרה באופן שוטף.

בנוסף, כוללת הטיטת הוראות הנוגעות לעמידה בדרישות ציות ולניהול סיכונים בתחום טכנולוגיות המידע.

יישום הוראות טיטת החוזר עשוי להיות כרוך בהגברת השקעות והוצאות החברה בגין מיכון. בשלב זה, החברה לומדת את הוראות החוזר והשלכותיו ואינה יכולה להעריך את השלכותיו, בין היתר, מאחר שלא ניתן להעריך בשלב זה את פרטי ההסדרים שיאומצו בחוזר כפי שיפורסם בעקבות הדיונים המתקיימים בין חברות הביטוח לבין הפיקוח על הביטוח

18. ביוני 2009 פורסמה טיטת חוזר בעניין מערך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי. מטרת הטיטת להבטיח קיומה של תשתית ארגונית לתפעול נכסי ההשקעה של גופים מוסדיים ובקרה על ניהולם, תוך הגדרת פעילויות חובה ותחומי אחריות והפרדה מבנית שעניינה מניעת ניגודי עניינים. הטיטת קובעת את המבנה הארגוני והכפיפות של יחידות המערך העורפי והבקרה בגופים המוסדיים ומפרטת את תפקידיהם השונים.

19. במאי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר בנושא מנגנון גביית דמי ניהול, הקובעת כי על גוף מוסדי לגבות דמי ניהול, בתשלומים רצופים בסוף כל חודש או בסוף כל יום עסקים, בהתאם לשיעור דמי הניהול העדכני שסוכם עם העמית או המבוטח ואוסרת על הגוף המוסדי להשתמש במנגנון המבוסס על החזר דמי ניהול בתום תקופה העולה על חודש. מטרת הטייטה למנוע קיום מנגנוני גביית דמי ניהול המבוססים על החזר דמי ניהול בתום תקופה מסוימת אשר אינם משקפים נכונה את דמי הניהול שסוכם עם העמית או המבוטח ומותנים לעיתים בהשארות העמית או המבוטח בקופה עד לתום אותה תקופה. טיוטת החוזר, אם תתקבל, עתידה לחול על הגופים המוסדיים החל מאוקטובר 2009.
20. במאי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר בנושא תיקונים בדיווח השנתי ובדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים בהמשך לחוזרים בעניין הדיווח הרבעוני, הדיווח השנתי ובעניין המידע הנדרש באתר האינטרנט של גוף מוסדי. מטרת טיוטת החוזר להרחיב את הפירוט הניתן לחוסכים במסגרת הדיווח השנתי לגבי דמי הניהול הנגבים על ידי הגוף המוסדי, לרבות שיעור ההנחה בדמי הניהול והתנאים לביטולה וכן להרחיב את היקף המידע הניתן לחוסכים בדיווח הרבעוני ובשירות אחזור המידע באינטרנט, על מנת לאפשר להם לבחון את תנאי החסכון הפנסיוני שלהם באופן מקיף יותר ולשפר את יכולת המיקוח מול הגופים המוסדיים.
- בין היתר מוצע כי הדיווח השנתי של גופים מוסדיים יכלול פירוט בדבר שיעור ההנחה בדמי ניהול והתנאים לביטולה וכן פירוט בדבר הטבות בתנאי או בעלות הכיסוי הביטוחי והתנאים לביטולם.
- בנוסף מוצע כי הדיווח הרבעוני יכלול את סכום דמי הניהול שנגבו בפועל עד סוף הרבעון המדווח, את שיעור דמי הניהול על בסיס שנתי ואת שיעור התשואה ברוטו שהשיגה הקרן על נכסיה. לעמיתי קופת גמל לתגמולים ולפיצויים שאינן קופות ביטוח ולעמיתי קרנות ההשתלמות ידווח גם את שיעור דמי הניהול שגבתה הקופה בפועל עד סוף אותו רבעון. לעמיתי קרנות הפנסיה החדשות יימסר בנוסף גם דיווח על עמלות ועל שיעור דמי הניהול שגבתה הקרן בפועל מסך נכסי המבוטחים ומדמי הגמולים בממוצע אותו רבעון. חובת משלוח הדיווח רבעוני לא תחול לגבי לעמיתים/מבוטחים שלא הפקידו כספים במהלך הרבעון הרלוונטי, ובלבד שיתרת החיסכון המצטבר שלהם נמוכה מ- 50,000 ש"ח. טיוטת החוזר אם תתקבל תחול על הגופים המוסדיים החל בדיווח לרבעון הראשון של שנת 2010.
21. במאי 2009 פורסמה טיוטת חוזר סוכנים ויועצים, המסדירה את אופן העברת הכספים שנגבו מהלקוחות לידי הגוף המוסדי. הטייטה מתאימה ומחילה את נהלי העבודה שנקבעו בחוזר ביטוח 2004/14 ביחס לאופן הטיפול בדמי הביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן ביטוח, לכל הסכם התקשרות שבין גוף המוסדי לבין בעל הרשיון: יועץ פנסיוני או סוכן ביטוח. בהתאם לטייטה על הגוף המוסדי להתקשר עם בעל רשיון לצורך תיווך לענין ביטוח רק באמצעות הסכם בכתב, שיכלול בין היתר הוראות בדבר אופן העברת ההפקדות. הסכם ההתקשרות יכול שיוורה על העברת מלוא ההפקדות מאת המבוטח ישירות לגוף המוסדי, ובכל מקרה שהן אינן מועברות כך אזי הסכם ההתקשרות יהווה גם חוזה נאמנות ועל בעל הרשיון תוטל החובה להעביר את הכספים באמצעות חשבון נאמנות, באחת מבין שלוש החלופות המנויות בטייטת החוזר. הפקדות שגבה בעל הרשיון, לרבות רווחי ההשקעות שניצמחו מהן בחשבונות הנאמנות, יחשבו כאילו התקבלו ישירות בחשבון המבוטח שבגוף המוסדי. בעל הרשיון לא יעכב את הסכומים האמורים, לא יקזז מהם סכומים שהוא זכאי לקבל מגוף מוסדי ולא יעשה בהם כל שימוש אחר מלבד העברתם במלואם לידי הגוף המוסדי. בעל הרשיון יפעל לכך שחשבונות הנאמנות לא ימצאו ביתרת חובה ויהיו נקיים וחופשיים מכל משכון, שעבוד, עיקול חוב או זכות לטובת צד שלישי כלשהו. רווחים שנצברו בחשבונות הנאמנות יועברו על ידי בעל הרשיון אחת לרבעון לכל גוף מוסדי. ההפקדות בביטוח פנסיוני יועברו מחשבונות הנאמנות לגוף המוסדי בתוך חמישה ימי עסקים ממועד הפקדתם, והפקדות בביטוח כללי יועברו מחשבונות הנאמנות לגוף המוסדי בתוך עשרה ימי עסקים ממועד הפקדתם.
22. באפריל 2009 פרסם חוזר גופים מוסדיים בעניין טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב וזאת בעקבות טיוטת חוזר מחדש פברואר 2009 בנושא. בחוזר נקבע כי לאור המשבר הפיננסי בשוק האג"ח וההלוואות מחוייבים הגופים מוסדיים (קרנות הפנסיה, קופות הגמל וחברות הביטוח), בפרט מכוח חובת הנאמנות בה הם

חבים כלפי החוסכים, לנקוט באופן עצמאי ובמשותף באמצעים לגביית החוב או, במקרים המתאימים, לפעול להשגת הסדרי חוב, אשר יאפשרו ללווים לקיים את התחייבויותיהם כלפיהם. בחוזר כללים המחייבים את הגופים המוסדיים לפעול באופן אקטיבי לגביית תשלום בשל השקעות באגרות חוב קונצרניות ובשל הלוואות שניתנו על ידן. כמו כן נועד החוזר להגדיר פעולות מינימאליות שעל גוף מוסדי לנקוט לצורך מעקב ובקרה שוטפים אחר חוב שבניהולו, לצורך הערכה ובחינת מצב החוב בתיק נכסי ההשקעה שבניהולו, לצורך טיפול בחוב בעייתי ולצורך גיבוש החלטה בדבר אמצעים שינקוט לגביית החוב ובדבר השתתפותו בתהליך הסדר חוב, וכן לקבוע את הגורמים האחראים לביצוע פעולות אלה.

23. באפריל 2009 פורסמה טיוטה שנייה של חוזר גופים מוסדיים בדבר איסוף מידע סטטיסטי אגב יישוב תביעות, שפורסמה בהמשך לטיטה מיולי 2008 באותו עניין. מטרת הטיטה לקבוע חובת איסוף ושמירה של נתונים סטטיסטיים ביחס לתביעות של גוף מוסדי והצגתן באתר האינטרנט של הגוף המוסדי, בכל שנה קלנדרית ביחס לשנה שחלפה, וזאת ביחס לתביעות שהוגשו בארבע השנים האחרונות. מטרת איסוף המידע הסטטיסטי ופרסומו הינן, בין היתר, הגברת הפיקוח והאכיפה של הוראות רגולטוריות בעניין יישוב התביעות וכן מתן כלי נוסף למבוטחים ולעמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי עמו יתקשרו.

24. במרץ 2009 שלח המפקח מכתב המורה למנהלי חברות הביטוח, מנהלי החברות המנהלות של קרנות פנסיה ומנהלי החברות המנהלות של קופות הגמל, כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2008 ועד ליום 30 לדצמבר 2010, חברת ביטוח וחברה מנהלת לא תחלק דיבידנד אלא באישורו המוקדם של המפקח. כן ציין המפקח, כי ככלל, לא תאושר חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 25% מהרווח המותר לחלוקה.

25. במרץ 2009 פירסם המפקח נייר עמדה בדבר צעדים בשוק החיסכון הפנסיוני בעקבות אירועי המשבר העולמי. במסגרת נייר העמדה פירט המפקח בעיקרי דברים את הצעדים שבכוונת הממונה על שוק ההון לנקוט לנוכח הבעיות שעלו אגב משבר זה. הצעדים שנמנו על ידי הממונה הינם, כדלקמן:

- התאמת סיכון ההשקעות למאפייני הלקוח – ישום המודל הציילאני – הגופים המוסדיים יחויבו בהקמת מסלולי השקעה שיהוו ברירת מחדל ויותאמו למאפייניו של החוסך. יבוטלו המסלולים הכלליים והרפורמה במסלולי השקעה אלה תוחל גם על חוסכים וכספים קיימים במסלולים אלה. יוקם צוות עבודה שימליץ על תמהיל השקעות של מסלולים המיועדים לחוסכים מעל גיל 60. הוראות דומות תיקבענה גם בקשר לקצבאות בגין אובדן כושר עבודה וביטוח סיעודי.
- צמצום מספר מסלולי ההשקעה – יבוטלו מסלולים כלליים, מסלולים מתמחים בעלי תמהיל דומה ימוזגו, פרסום הוראות וכללים לקביעת שמות לקופות גמל ולמסלולי השקעה שישקפו נכונה את פרופיל ההשקעות בקופה או במסלול.
- מעבר לפרסום תשואה שנתית של מוצרי החיסכון הפנסיוני – קביעת הוראות כי פרסום התשואה לא יוכל להיעשות לתקופה הקטנה מ – 12 חודשים. בהתאם ישנה האוצר גם את אופן דיווחי התשואות באתרי הפנסיה-נט, גמל-נט וביטוח-נט.
- חיוב בדיווח על דמי הניהול בדוח הרבעוני לחוסך – יתווסף פירוט בדבר דמי הניהול שנגבו על ידי הגוף המוסדי ברבעון, הן בדיווח הרבעוני הנשלח והן במידע האישי העומד לרשות הלקוח באינטרנט.
- קביעת סטנדרטים למערכי שירות הלקוחות – בנוסף לטיטת החוזר בעניין בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, תינתנה הוראות לעניין הגברת רמת השירות גם שלא במסגרת דרישות כספיות, כגון מתן מידע וכ'.
- פרסום מדיניות השקעה צפויה – תוטל חובה על גופים מוסדיים לפרסם בכל שנה את מדיניות ההשקעה המתוכננת שלהם תוך פרסום benchmark (מדד יחס) שהם מעוניינים להשיג. ככל שיחול שינוי במדיניות הוא יחייב את עדכון החוסכים.

- הפעלת קופות גמל אישיות (IRA) – קופת גמל שבה יתאפשר לעמית לנהל את כספי החיסכון שלו באופן אישי.
 - התאמה בין תגמול מנהלי ההשקעות לבין ביצועי הגופים בטווח הארוך – תוטל חובה על הגופים המוסדיים לקבוע מדיניות תגמול של מנהלי ההשקעות והעוסקים בהשקעות, המתבססת על ביצועים לטווח ארוך ולא טווח קצר, תוטל חובה על ועדת הביקורת של הגוף המוסדי לוודא כי מדיניות התגמול הולמת את אופק ההשקעה הרצוי ומביאה בחשבון את רמת הסיכון בה הושגו התשואות, תוטל מגבלת חלוקת בונוסים המתבססת על ביצועים לתקופה הקטנה משלוש שנים, עקרונות מדיניות הגוף המוסדי בכל הקשור לתשלום התמלוגים כאמור יפורסמו בדוחות הכספיים.
 - השקעות הגופים המוסדיים באג"ח הקונצרני – ינקטו מספר צעדים אשר ישפרו הן את תהליך קבלת ההחלטות הנוגע להשקעות אלה והן את יכולתם המקצועית, בין היתר, קביעת נושאים שלגביהם יידרש הגוף המוסדי להתייחס לפני שהוא משקיע באגרות חוב, קביעת נתונים ומידע עסקי שעל החברה המנפיקה למסור לגופים המוסדיים וקביעת הוראות כי בהעדר מסירת מידע יאסר על הגופים המוסדיים להשקיע באותם נכסים. השקעות באג"ח סחירות תתבצענה על בסיס אנליזה פנימית של הגוף המוסדי הרוכש ללא יכולת הסתמכות בלעדית על דירוג כפרמטר יחיד.
 - שטר נאמנות לדוגמא – יגובש שטר נאמנות לדוגמא שישימש בהנפקת אג"ח שיכלול פרמטרים איכותיים וכמותיים לגביהם ידרשו הגופים המוסדיים להתייחס לפני שירכשו אג"ח.
 - שלב ניהול והחזקת אג"ח – הטלת חובת מעקב שוטפת על יכולת החזר של אג"ח סחירות כפי שקיים לגבי אשראי לא סחיר, חובת מיון וסיווג כל תיק אג"ח של גוף מוסדי לחובות טובים, חובות בהשגחה וחובות הדורשים נקיטת פעולות אופרטיביות.
 - מתן כלים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בהסדרי חוב – הטלת חובה לפעול לגביית הלוואות שניתנו באופן עצמאי ובמשותף עם גופים מוסדיים ותאגידים בנקאיים אחרים, מתן אפשרות לגופים מוסדיים להחזיק יותר מ- 20% בחברה ואף להגיע לשליטה בחברות לתקופה מוגבלת כתחליף להשבת החוב או חלק מהחוב.
 - חיזוק מנגנוני הבקרה והפיקוח בתחומי השקעות וניהול הסיכונים – יורחבו חובות הפיקוח והבקרה לרבות הגברת דרישות הכשירות האתית והמקצועית ולרבות לעניין ניגודי עניינים הקשורים בעיסוקיהם השונים של הנוטלים חלק בפעילות ההשקעה השוטפת. בדומה לקיים בחברות ביטוח ובקרנות פנסיה תוטל חובת מינוי בקר סיכוני שוק ואשראי בקופות גמל – מנהל סיכונים יוכפף ישירות למנכ"ל.
 - הגדלת דרישות הון עצמי מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה – הגדלת ההון העצמי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, דרישות ההון יוגדרו ככאלה הקשורות להיקף הנכסים המנוהלים על-ידי החברה המנהלת.
- בחדש מאי 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון מצגת על פיה בכוונתו לקבוע את דרישות ההון מחברות מנהלות כדלהלן: החברות המנהלות ידרשו להון עצמי מינימלי שיהיה הגבוה מבין הון מינימלי בסכום של 10 מליון ש"ח או דרישה מדורגת בהתאם לשיעור הנכסים המנוהלים, כמפורט להלן: 3 פרומיל מהנכסים שעד 10 מיליארד ש"ח ועוד 2 פרומיל מהנכסים שבין 10 ל- 20 מיליארד ש"ח ועוד 1 פרומיל מהנכסים שמעל 20 מיליארד ש"ח. הדרישה האמורה לא תחול על חברות מנהלות של קופות ענפיות. אימוץ בחקיקה של דרישות ההון האמורות עשוי להוביל להגדלת דרישות ההון מהחברות המנהלות בקבוצה. החברה עדיין בוחנת את אופן יישום האמור והשלכותיו על החברה. [כבר פורסם חוזר בנושא]

- איחוד והחמרת תקנות ההשקעה של הגופים המוסדיים – תיוספנה מגבלות כמותיות נוספות להשקעה של גופים מוסדיים בענפי משק שונים ולהשקעה בקבוצת לווים. יוחמרו המגבלות לעסקאות עם צדדים קשורים.

2. המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים:

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית:

31 בדצמבר 2008	30 ביוני 2008	30 ביוני 2009	
אלפי ש"ח			
696,209	618,972	736,116	התחייבות לפנסיונרים
2,804,419	2,054,743	2,563,012	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
2,454,314	1,958,940	1,793,985	התחייבות לפעילים-זכויות שייצברו בעתיד
2,159,854	2,676,332	1,635,450	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. העודף האקטוארי

31 בדצמבר 2008	30 ביוני 2008	30 ביוני 2009	
אלפי ש"ח			
(1,280,254)	(576,953)	389,405	עודף (גירעון) אקטוארי

במהלך החציון הראשון של שנת 2009 חל שינוי: מגרעון אקטוארי של כ-577 מיליון ש"ח, בחציון המקביל אשתקד, לעודף אקטוארי של כ-389 מיליון ש"ח. השינוי נובע בעיקר משינוי בריבית ההיוון והבדלים בין התשואה הצפויה לבין התשואה שהושגה בפועל.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לעודף האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

31 בדצמבר 2008	30 ביוני 2008	30 ביוני 2009	
אלפי ש"ח			
3,904,337	4,043,225	4,496,976	סך המאזן
3,901,599	4,041,248	4,492,397	התחייבות פנסיונית
(129,579)	222,290	514,668	עודף הכנסות על הוצאות

3. תוצאות פעילות

להלן ניתוח והסברים למרכיבי דוח הכנסות והוצאות, בעניינים הבאים:

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מהדוח הכנסות והוצאות:

אחוז מעודף ההכנסות %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 באלפי ש"ח	אחוז מעודף ההכנסות %	לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2009 באלפי ש"ח	
(2.30)	2,986	0.86	4,415	מזומנים ושווי מזומנים
				הכנסות מהשקעות (1)
(62.86)	81,452	52.98	272,692	בניירות ערך שאינם סחירים
168.51	(218,353)	43.51	223,937	בניירות ערך סחירים
(2.36)	3,062	1.01	5,203	בפיקדונות והלוואות
103.29	(133,839)	97.50	501,832	
(0.01)	8	-	6	הכנסות אחרות
100.98	(130,845)	98.36	506,253	סך הכל הכנסות
(21.17)	27,435	3.53	18,163	סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
79.80	(103,410)	101.89	524,416	סך הכל הכנסות(הפסדים)
				<u>הוצאות</u>
20.20	26,169	1.89	9,748	דמי ניהול לחברה המנהלת (2)
	(129,579)		514,668	עודף הכנסות, נטו מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה (3)

(1) הכנסות מהשקעות :

א. השקעה בניירות ערך שאינם סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני, 2009 סך הכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-53% מעודף ההכנסות ובשנת 2008 ההכנסה מניירות שאינם סחירים מהווה כ-63%.

ב. השקעה בניירות ערך סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני, 2009 סך רווחים מניירות סחירים מהווה כ-44% מעודף ההכנסות ובשנת 2008 הפסד מניירות ערך סחירים מהווה כ-168%. עיקר השינוי נובע מכך שבשנת 2008 היו ירידות חדות בשווקים בארץ ובחו"ל, ואילו בחציון הראשון של שנת 2009, ניכרת מגמה של עליות בשווקים.

(2) הוצאות דמי הניהול:

הוצאות דמי הניהול בחציון הראשון של שנת 2009 נמוכים מהוצאות דמי הניהול בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקר מירידה בדמי גמולים.

(3) עודף הכנסות:

ישנה עליה בעודף ההכנסות: מהפסד של כ – 130 מיליון ש"ח לשנת 2008, לעודף הכנסות של 515 מיליון ש"ח לתקופה של ששה חודשים, שהסתיימה ביום 30 ביוני, 2009. עיקר השינוי נובע מירידות חדות שהיו בשווקים בארץ ובחו"ל בשנת 2008, לעומת עליות שערים בחציון הראשון של שנת 2009.

ב. הרכב ההכנסות בתקופת הדוח:

לתקופה שנסתיימה ביום 30 ביוני 2009

שיעור הכנסה %	הכנסה מדווחת אלפי ש"ח	יתרה ממוצעת אלפי ש"ח	
			<u>מניירות ערך סחירים</u>
2.63	7,166	272,402	מאגרות חוב ממשלתיות
22.87	152,774	667,915	מאגרות חוב אחרות
29.68	63,997	215,602	ממניות וניירות ערך אחרים
			<u>מניירות ערך שאינם סחירים</u>
6.49	126,337	1,947,664	מאגרות חוב ממשלתיות (מיועדות)
18.52	148,626	802,667	מאגרות חוב אחרות
(4.72)	(2,271)	48,155	ממניות וניירות ערך אחרים
			<u>מפיקדונות והלוואות</u>
9.16	5,203	56,804	מפיקדונות בבנקים והלוואות
1.57	4,415	281,031	ממזומנים ושווי מזומנים
<u>11.79</u>	<u>506,247</u>	<u>4,292,240</u>	סה"כ הכנסות מהשקעות

ג. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ד. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ה. השפעת שינויים בהוראות המפקח על הביטוח על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו שינויים בהוראות המפקח שהשפיעו על תוצאות הפעילות. לעניין פירוט השינויים בהוראות המפקח, ראה סעיף 1 לעיל.

ו. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ז. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ח. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>ליום 31 בדצמבר 2008</u>	<u>ליום 30 ביוני 2008</u>	<u>ליום 30 ביוני 2009</u>
	<u>אלפי ש"ח</u>	
315,597	120,078	116,814

ט. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח למעט האמור בסעיף 2 לעיל.

י. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 (2) לעיל.

4. השפעת גורמים חיצוניים

ברבעון השני נמשכה הירידה בפעילות המשק אך אינדיקטורים רבים החלו להצביע על בלימת ההאטה ושיפור מסוים בפעילות. השיפור נרשם בעיקר בפעילות הסחר ובצריכה לעומת המשך הרעה בייצור ובשוק העבודה. המדד המשולב למצב המשק ירד במהלך הרבעון השני ב-1%. בחודשים אפריל ומאי ירד המדד בשיעור של 0.8% ו-0.3%, בהתאמה, ואילו ביוני עלה בשיעור של 0.2% לראשונה מזה 10 חודשים.

במחצית הראשונה של השנה נרשם גרעון של כ-17.7 מיליארד ש"ח בתקציב המדינה. אישור התקציב לשנים 2009-2010 צפוי להגדיל את היקף ההוצאות במהלך המחצית השנייה של השנה כך שהגרעון צפוי לנוע בין 6% ל-7% תוצר. סך ההכנסות ממסים הסתכמו במחצית הראשונה בכ-84.5 מיליארד ש"ח ברבעון בהשוואה לכ-96 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ירידה נומינלית של כ-12%).

מדד המחירים לצרכן עלה ברבעון השני בשיעור גבוה של 2.3%, כך שמתחילת השנה הסתכמה עליית המדד ב-2.1%. קצב עליית המחירים הואץ משמעותית ברבעון זה והושפע מעליית מחירי האנרגיה והדירור ומהעלאת המיסים הממשלתית. קצב עליית המחירים ב-12 החודשים האחרונים היה ביוני 3.6%, מעל לגבול העליון של יעד אינפלציה. העלייה באינפלציה במהלך הרבעון השני הייתה גבוהה מהצפוי והובילה לעלייה בציפיות לאינפלציה בשוק ההון לרמות הקרובות לגבול העליון של היעד. במהלך הרבעון השני נותרה ריבית בנק ישראל ללא שינוי, ברמה של 0.5%, והבנק המשיך את תוכניות רכישת האג"ח והמט"ח. בסוף חודש מרץ הגביר בנק ישראל הקצב רכישת אג"ח ממשלתי מעשרות מיליוני שקלים ביום ל-200 מיליון ש"ח ביום. במקביל לרכישת אג"ח המשיך בנק ישראל לרכוש מטבע חוץ וזאת בהמשך להחלטתו לפני כשנה (כ-100 מיליון דולר ביום).

על רקע המדיניות המוניטרית המרחיבה נרשם קצב גידול חריג של בסיס הכסף ואמצעי תשלום. שיעורי השינוי בהם במהלך 12 החודשים האחרונים היו גבוהים ביותר מזה עשור: בסיס הכסף התרחב ב-27% ואמצעי תשלום בכ-56%. במהלך הרבעון יוסף השקל בכ-6.4% מול הדולר, בהשפעת היחלשות הדולר בעולם עקב הסנטימנט החיובי בשווקים. מול האירו התחזק השקל בשיעור של כ-0.7%. מתחילת השנה נחלש השקל מול הדולר והאירו בשיעורים של 3.1% ו-4.5%, בהתאמה.

בעולם, נרשמו במהלך השנייה הרבעון השני סימנים ראשוניים לבלימה הירידה בפעילות הכלכלית, ובמספר משקים מצומצם אף נרשמה צמיחה חיובית. סימנים אלו לצד המשך מדיניות מרחיבה אגרסיבית מצד ממשלות ובנקים מרכזיים הובילו לשיפור ניכר בתנאים הפיננסיים ומשכו את נכסי הסיכון לעליות שערים חדות.

במהלך הרבעון השני של 2009 עלה מדד S&P 500 בכ-15.2% ומחק את הירידות שאפיינו אותו במהלך הרבעון הראשון של השנה. מדד מניות אירופה יורו-סטוק 50 עלה ברבעון השני בשיעור של כ-16.0%. מדד השווקים המתעוררים הניב תשואה עודפת כאשר עלה בשיעור של 34.3% במהלך הרבעון השני.

מדד ת"א 25 עלה במהלך הרבעון השני בכ-18.4% והשלים עלייה של 31.7% במהלך המחצית הראשונה. מדד ת"א 75 הניב תשואה עודפת על פני מדד ת: א 25 גם ברבעון השני. המדד עלה בתקופה זו ב-29.2% והשלים עלייה של כ-87.7% מתחילת השנה.

יחד עם עליית שוק המניות ירדה משמעותית פרמיית הסיכון של האג"ח הקונצרני ומרווחי האשראי הצטמצמו בדומה למגמה העולמית. מדד תל-בונד 60 (שכולל את 60 הסדרות הגדולות בשוק הקונצרני) עלה במהלך הרבעון השני בשיעור של 9.3% לאחר שעלה ב-11.2% ברבעון הראשון של השנה.

השיפור בסנטימנט בעולם הוריד את הביקוש לנכסים הממשלתיים. מדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה במהלך הרבעון השני בשיעור מתון של 0.9% לעומת עלייה של כ-5.5% ברבעון הראשון של השנה. מדד האג"ח הממשלתי הלא צמוד בריבית קבועה נפגע מהירידה בשנאת הסיכון, מעליית התשואות בארה"ב ומהעלייה המפתיעה באינפלציה וירד במהלך הרבעון ב-2.4%.

נתונים אלו גרמו לתשואה השנתית הנומינלית ברוטו בחציון ראשון שהסתיים ביום 30 ביוני, 2009 של 12.92%.

5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הנן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

6. אירועים לאחר תאריך המאזן

כרית בטחון לקרנות

במסגרת יישום הסדר קרנות הפנסיה הוותיקות ובמטרה להגן, על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות מפני השפעות של תנודתיות בתשואות העשויות להתרחש כתוצאה מהשינויים בכללי ההשקעה של הקרנות, הודיע משרד האוצר לועדת הכספים של הכנסת, ביום 19 במאי 2003, על העמדת כרית בטחון לקרנות, עותק המכתב כאמור הועבר גם לקרנות הוותיקות שלא נכללו בהסדר קרנות הפנסיה משנת 2003, והיווה את הבסיס לשינוי מתכונת ההשקעות של קרנות הפנסיה הוותיקות כאמור.

מכתב האוצר כאמור התייחס לשני מרכיבים של הגנה: הראשון – מתן תזרים שוטף בגובה של 1.57% מגובה הצבירה במועד נתון; השני – העמדת התשואה בגין ההשקעות על 4%.

מרכיב ההגנה הראשון יושם בקרן החל שמנת הכספים 2004 על בסיס שנתי. לנוכח מורכבותו המרכיב השני לא יושם עד היום.

ביום 14 ליולי 2003, מינה שר האוצר ועדה ציבורית, בראשה כיהן פרופסור אמיר ברנע, על מנת לבחון את אופן השימוש המיטבי בכרית הבטחון האמורה (להלן: "הועדה הציבורית"). כרית הבטחון התייחסה לקרנות שבהסדר ולא לקרנות הוותיקות האחרות.

ביום 30 במרס 2009, הגישה הועדה הציבורית את הדוח הסופי והחתום לשר האוצר.

על פי פרסומים של משרד האוצר, ביום 16 ביוני 2009, הגיש מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הבטחון (להלן: "מכתב העקרונות"). על פי מכתב העקרונות יוקצה לכרית הבטחון, עבור כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, סכום מרבי של 11 מיליארד ₪ צמוד למדד, בגין חודש ינואר 2009, בתוספת 4% ריבית שנתית. סכום זה יותאם בהתקיים אירועים מסוימים המפורטים במכתב העקרונות. יצוין כי מכתב העקרונות אינו מצוי בידי הקרן והאינפורמציה נלמדה מפרסומים שונים.

בהתאם לפרסומי משרד האוצר, בכוונת משרד האוצר לגבש, בהקדם ותוך התייעצות עם הועדה המקצועית, הסדר כולל ביחס לכרית הבטחון, אשר יתבסס על העקרונות שפורטו במכתב העקרונות, לרבות באשר לאופן חישובה וחלוקת הסכומים בין הקרנות.

הקרן אשר פעלה בהסתמך על מכתב הממונה על שוק ההון משנת 2003, פועלת לאיתור כל המסמכים הרלוונטיים, לרבות ובפרט מכתב העקרונות, לצורך בחינת המשמעויות של כל אלה ועל מנת להיערך בהתאם, ובין היתר, בכוונת הקרן לפנות למשרד האוצר במטרה להגן על זכויות עמיתה.

אישור דו"ח דירקטוריון:

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

26.08.2009

שם התאגיד

תאריך

תפקידם :

שמות החותמים :

_____ יו"ר דירקטוריון

1. עמוס אפשטיין

_____ מנהל כללי

2. צביקה קידר